

TLAČOVÁ SPRÁVA

6. máj 2025

Kino Lumière premietne tri najvýraznejšie slovenské filmy venované druhej svetovej vojne

Pri príležitosti 80. výročia ukončenia druhej svetovej vojny Kino Lumière pre divákov pripravilo trojicu umelecky najvýraznejších a zároveň najznámejších diel slovenskej kinematografie venovaných druhej svetovej vojne a protifašistickému odboju. Ako prvá sa v pondelok 12. mája o 18.20 hod. premietne vojnová dráma *Kapitán Dabač* (1959) Paľa Bielika, vždy po týždni budú nasledovať filmy *Boxer a smrť* (1962) Petra Solana a *Zvony pre bosých* (1965) Stanislava Barabáša.

Tri filmy vybrané pri príležitosti 80. výročia ukončenia druhej svetovej vojny predstavujú diela, ktoré sa venujú nielen druhej svetovej vojne, ale aj protifašistickému odboju. „*Témy vojny a Slovenského národného povstania sa totiž v našej filmovej tvorbe len ťažko rozčleňujú. Po rokoch závetria v pozícii satelitného, profašistického Slovenského štátu sme sa Povstaním vrhli do vojny a v ústrety oslobodeniu na správnej strane dejín,*“ hovorí Martin Kaňuch, dramaturg a člen programovej rady Kina Lumière. Minulý rok na jeseň kino pri príležitosti 80. výročia Slovenského národného povstania s úspechom uviedlo rozsiahlu prehliadku nazvanú Lumière pod paľbou venovanú menej známym dielam, aktuálne pripravilo výber troch najvýraznejších a najznámejších filmov venovaných druhej svetovej vojne, ktoré patria do zlatého fondu slovenskej kinematografie.

Film *Kapitán Dabač* Paľa Bielika je vojnová dráma mladého dôstojníka slovenskej armády, ktorý si počas bojov na Ukrajine postupne uvedomuje hrôzy fašizmu. Po návrate na Slovensko sa zapojí do Slovenského národného povstania. Nedokáže však prekonať postoj samotára, ani pochybnosti o zmysle partizánskej činnosti. Film vznikol podľa scenára, ktorý Bielik napísal na základe filmovej poviedky *Po horách, po dolinách* spisovateľa Vladimíra Mináča z roku 1955. V slovenskej kinematografii sa vtedy prvýkrát objavila téma individuálneho hrdinu, ktorý sa v existenčne vypätej historicko-spoločenskej situácii odmieta stať súčasťou kolektívneho konania. Kaňuch hovorí, že „*film Kapitán Dabač nakrútil Paľo Bielik ako epický príbeh armádneho kapitána, povstalcu, pomstiteľa, duševne rozorvaného muža – zradeného, odpúšťajúceho, odovzdaného*“. Film bol dokončený k 15. výročiu SNP a premiéru mal v rámci oficiálnych osláv tohto výročia. Zaznamenal veľký divácky úspech a v kinách ho videlo až 2 milióny divákov.

Ako druhý sa premietne film *Boxer a smrť* Petra Solana, ktorý v čase svojho vzniku priniesol nový pohľad na tému degradácie človeka v období fašizmu. Zachytáva tragický príbeh jednotlivca, ktorého jedinou šancou na záchranu života je prijať pravidlá boxerskej hry s veliteľom koncentračného tábora. Film ukazuje konfrontáciu moci a fyzickej sily s mravnými hodnotami jednotlivca a s jeho zodpovednosťou voči nevinným obetiam útlaku. Kaňuch pripomína, že „*film Boxer a smrť Petra Solana venujeme zároveň aj pamiatke herecva nedávno zosnulého Štefana Kvietika, ktorý v prvej modernej slovenskej filmovej dráme z prostredia koncentračného tábora rozvíja ďalší typ individuality a charakteru čeliaceho brutalite fašizmu*.“ Film vznikol podľa rovnomennej poviedky poľského spisovateľa a scenáristu Józefa Hena, ktorá vyšla v českom preklade v roku 1958. Aj napriek zákazu vtedajšieho riaditeľa Ústrednej správy Slovenského filmu Pavla Dubovského v auguste 1959 schválila Umelecká rada literárny scenár k filmu. No trvalo viac ako dva roky, kým sa film dostal do výroby.

Napokon sa premietne dramatický príbeh z konca druhej svetovej vojny *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša. Figurujú v ňom dvaja partizáni, ktorí sa po bojovej akcii vracajú k skupine vedúc so sebou mladého nemeckého vojaka. Uprostred beznádejne pustých hôr sa tak ocitnú ľudia z dvoch

nepriateľských táborov. Kým partizáni strácajú kontakt s jednotkou, Nemec stráca nádej, že sa mu podarí vyviaznúť z tejto zložitej situácie. Vo filme ide o dôsledne koncentrovanú dramatickú kompozíciu, založenú na postupnej gradácii vzťahov. Tento dramatický princíp je umocnený aj sugestívnym obrazovým stvárnením a vizuálnou štylizáciou „bielo-čierneho“ prostredia snehu a zeme, života a smrti, nevinnosti a vojny. Film bol kvôli emigrácii režiséra spolu s ostatnými Barabášovými filmami stiahnutý z distribúcie a na niekoľko rokov uložený do trezoru.

Podľa Kaňucha *„film Zvony pre bosých Stanislava Barabáša, ideovo završujúci tento protivojnový filmový 'triptych' v Kine Lumière, je existenciálna vojnová dráma, v ktorej už nejde o ideologické zobrazovanie vojny a schematické figúry nepriateľov, ale o silné humanistické posolstvo. V príbehu dvoch partizánov a zajatého Nemca, stratených uprostred zimy v slovenských horách, dostáva prednosť človek, ktorému vidieť do tváre, ktorý nie je strojom, bojí sa a bojuje o život. Príbeh z konca vojny končí tragicky, absurdne, ale slovami Stanislava Barabáša, 'nech vojna skončí akokoľvek, človek z nej vždy vyjde porazený'.“*

Projekcia filmu *Kapitán Dabač* Paľa Bielika sa uskutoční v pondelok 12. mája, film *Boxer a smrť* Petra Solana sa premietne v pondelok 19. mája a film *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša divácividia v pondelok 26. mája. Premieta sa vždy o 18.20 hod.

[Viac informácií o cykle Vojna / 80 a vstupenky](#)

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk